Heeft de gemeente de wettelijke taak die in de Participatiewet is opgelegd, mensen binnen hun mogelijkheden te ondersteunen naar werk (betaald, onbetaald), op een volgens de doelgroep en volgens de werkgevers passende wijze ten uitvoer gebracht en wordt de raad daarover adequaat geïnformeerd?

Uitvoering participatiewet in de gemeente Weststellingwerf

Rekenkamercommissie Weststellingwerf, juli 2023

Inhoud

1 Participatiewet - hoe zit het ook alweer?....2

2 Wat is er onderzocht?....3

3 Wat wil Weststellingwerf bereiken? 4

4 Hoe organiseert Weststellingwerf de uitvoering?....5

5 Bevindingen 7

6 Conclusies....12

7 Aanbevelingen....13

Bijlage 1 – Benchmark Weststellingwerf vs Ooststellingwerf 14

Bijlage 2 – Geraadpleegde documenten....16

Bijlage 3 – Bestuurlijke reactie....17

Pagina 18 en verder:

Factsheet 1 – Kenmerken inwoners met een uitkering

Factsheet 2 – Participatie uitkeringsgerechtigden

Factsheet 3 – Resultaten

Factsheet 4 – Bevindingen per klantprofiel

Factsheet 5 – Resultaten langdurige uitkeringsgerechtigden

Factsheet 6 – Vergelijking Weststellingwerf en Ooststellingwerf

1 Participatiewet - hoe zit het ook alweer?

Het doel van de Participatiewet is om zoveel mogelijk mensen naar werk toe te leiden. Sommige mensen hebben alleen ondersteuning nodig bij het zoeken naar werk, anderen hebben ook ondersteuning nodig omdat zij een arbeidsbeperking hebben. De Participatiewet biedt daarvoor allerlei instrumenten, bijvoorbeeld de leerwerkplek, beschut werk of jobcoaching. En, als werk niet mogelijk is, is er een bijstandsuitkering, maar dan kan de gemeente van je vragen dat je bijvoorbeeld vrijwilligerswerk doet en op die manier participeert in de samenleving. De beleidsvrijheid van gemeenten in de uitvoering van de Participatiewet is beperkt. Gemeenten moeten beleid formuleren en regels maken om de in de Participatiewet genoemde instrumenten te kunnen inzetten. Daarbij moeten de volgende keuzes gemaakt worden:

- de raad kiest welke instrumenten uit de Participatiewet worden aangeboden en welke doelgroepen de raad wil onderscheiden (beleidsplan);
- de raad kiest welke instrumenten voor welke doelgroepen worden ingezet en onder welke voorwaarden (veelal in verordeningen of beleidsregels per (groep) instrument(en));
- de raad beslist of er een tegenprestatie wordt verwacht voor bijstand en wat dat dan inhoudt (verordening tegenprestatie);
- de raad maakt regels over het voorkomen van misbruik van de regelingen en de handhaving van de voorwaarden (handhavingsverordening);
- het college maakt een keuze over de manier waarop de uitvoering wordt ingericht (meer of minder integraal, samen of alleen - vaak in een uitvoeringsplan).

De ondersteuning door instrumenten uit de Participatiewet heeft verschillende doelen:

- het makkelijker maken om iemand aan te nemen die minder productief kan zijn (loonkostensubsidie, proefplaatsing/participatieplaatsen, no-riskpolis, mobiliteitsbonus, loonkostenvoordeel, beschut werk/detachering);
- zorgen dat een werknemer zijn werk kan blijven doen (jobcoaching, tolk, hulpmiddelen);
- zorgen dat belemmeringen voor werk worden weggenomen (vervoer, aanpassing werkplek);
- zorgen dat iemand klaar wordt gestoomd voor de arbeidsmarkt of voor maatschappelijke participatie (activering/tegenprestatie, begeleiding, opleiding, training, stimuleringspremies, leerwerkplek).

Een beleidsvrije keuze voor de raad is welke doelgroepen worden onderscheiden en welke instrumenten per doelgroep worden ingezet. Veel gemeenten onderscheiden de doelgroepen op basis van de afstand tot de arbeidsmarkt. Als iemand een bijstandsuitkering komt aanvragen, doen de medewerkers een intake en komt een inwoner in één van de doelgroepen terecht. Dat bepaalt vervolgens welke ondersteuning en welke instrumenten er ingezet kunnen worden voor deze inwoner. Is jobcoaching bijvoorbeeld voor iedereen beschikbaar of alleen voor mensen die veel kans maken op een werkplek? En, het college beslist hoe zij de uitvoering inrichten - krijgt iemand te maken met een contactpersoon voor alle domeinen, of alleen voor werk en inkomen? En doet deze contactpersoon zelf ook aan begeleiding of wordt dat extern ingekocht? Kortom: wat de gemeente aan instrumenten inzet bepaalt de raad, maar hoe dat gebeurt is aan het college.

In tijden van veel werkgelegenheid, bestaat de groep uitkeringsgerechtigden voor een groot deel uit mensen met veel afstand tot de arbeidsmarkt. Bij deze groep is het doel van de wet bereikt als zij meer actief worden in de samenleving, door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk te doen of een beperkt aantal uren betaald werk te verrichten.

Dat past ook bij het principe van de Participatiewet - mensen activeren om mee te doen. Gemeenten gebruiken de participatieladder om te meten in hoeverre iemand actief is. Stijging op de participatieladder wordt ook gezien als succes binnen de Participatiewet. De participatieladder bestaat uit zes treden, zoals figuur 1 laat zien.

De Participatiewet is voortdurend in ontwikkeling en wordt naar aanleiding van de evaluatie van de wet in 2019 aangepast. Tot nu toe richten de aanpassingen zich vooral op het verzachten van een aantal hardheden uit de wet (zoals de kostendelersnorm en de armoedeval bij de overgang naar werk). Hoewel een fundamentele herziening nog niet is voorgesteld, is wel duidelijk dat er steeds meer aandacht komt voor de groep inwoners waarvoor werk geen realistisch doel is (Kamerbrief 21 feb 2022).

2 Wat is er onderzocht?

De aanleiding om de uitvoering van deze wet te onderzoeken is dat het aantal mensen met een langdurige uitkering stabiel blijft, terwijl het aantal vacatures hoog is, maar er sinds 2020 door corona veel minder instrumenten als loonkostensubsidie en proefplaatsingen etc zijn ingezet. Dit onderzoek brengt in beeld op welke manier met name inwoners die langer dan twee jaar een bijstandsuitkering ontvangen worden ondersteund in het komen naar betaald of onbetaald werk. De rekenkamercommissie wil de raad informeren over de instrumenten die de gemeente inzet voor de inwoners die langdurig in de bijstand zitten en wat de ervaringen van inwoners en werkgevers zijn. Met zicht op de uitvoering en de behaalde resultaten bij het inzetten van instrumenten, kan de rekenkamercommissie de raad informeren over de mogelijkheden voor sturing en controle op de Participatiewet: zijn er haalbare en realistische doelen geformuleerd? Lukt het om met de ingezette instrumenten de doelen uit de Participatiewet te bereiken? Krijgt de raad relevante informatie over de voortgang in het bereiken van de doelen?

De centrale vraag van het onderzoek is:

“Heeft de gemeente de wettelijke taak die in de Participatiewet is opgelegd, mensen binnen hun mogelijkheden te ondersteunen naar werk (betaald, onbetaald), op een volgens de doelgroep en volgens de werkgevers passende wijze ten uitvoer gebracht en wordt de raad daarover adequaat geïnformeerd?”

Daarbij is het onderzoek gericht op de doelgroep inwoners die langdurig een uitkering hebben ontvangen in de periode 2019-2022. Het onderzoek is opgedeeld in een aantal groepen deelvragen, die gaan over:

- Visie en beleid, gestelde doelen en de informatie aan de raad.
- Inzet van instrumenten voor de doelgroep en de wijze waarop dat is georganiseerd.
- De ervaringen van de doelgroep.
- De ervaringen van de werkgevers.

Voor het onderzoek is een documentanalyse gedaan om visie, beleid, doelen en voortgangsinformatie te achterhalen. Voor de inzet van instrumenten is een data-analyse uitgevoerd van registratiegegevens, aangeleverd door de backoffice. De ervaringen van de doelgroep zijn in beeld gebracht door telefonische interviews met 16 inwoners. De ervaringen van werkgevers zijn in beeld gebracht door een online enquête. De resultaten van de interviews, de online enquête en de data-analyse zijn in een terugkoppelsessie besproken met een groep medewerkers (beleid, uitvoering en backoffice).

Het resultaat van het onderzoek is te vinden in de bijbehorende factsheets. Factsheet 1 geeft zicht op wie de groep inwoners met een bijstandsuitkering is. Factsheet 2 geeft zicht op hoe actief inwoners participeren. Factsheet 3 brengt in beeld wat de resultaten zijn. In Factsheet 4 wordt dit nog verdiept met zicht op de resultaten per traject. Factsheet 5 kijkt specifiek naar de doelgroep langdurig werklozen. In deze overzichtsrapportage vindt u de antwoorden op de onderzoeksvragen, de conclusies en aanbevelingen. U leest achtereenvolgens wat de gemeente Weststellingwerf wil bereiken (3), hoe de gemeente dat organiseert (4), wat de antwoorden op de onderzoeksvragen zijn (5), wat dat aan conclusies oplevert (6) en welke aanbevelingen de rekenkamercommissie voor de raad heeft (7). *(NB conclusies en aanbevelingen worden na het ambtelijk wederhoor toegevoegd)*

3 Wat wil Weststellingwerf bereiken?

De gemeente Weststellingwerf heeft na de decentralisatie in 2015 in eerste instantie het beleid samen met de gemeente Ooststellingwerf ingericht. In de Beleidsnota Re-integratie en Participatie Oost en West 2015-2018 en de verfijning daarvan onderscheidt de gemeente drie doelgroepen binnen de Participatiewet: kansrijken, doorstromers en aandachtsgroepen. In de beleidsnota zijn tien doelen geformuleerd die vooral instrumenteel zijn - hoe de gemeente wil gaan werken. Dit is ook het laatste en nog geldende beleidsdocument. In 2021 is een visie op gebiedsgericht werken geschreven, waarin een nieuwe visie Sociaal Domein wordt aangekondigd.[1] De visie op gebiedsgericht werken gaat vooral in op de werkwijze van de gebiedsteams. De werkwijze voor de teams wordt verder uitgewerkt in een visie op het werken in interdisciplinaire teams (Een Team Disciplines, 2021).

De doelen van de gemeente zijn genoemd in het eerste beleidsdocument uit 2015. Deze doelen zijn vrij instrumenteel en algemeen en zijn niet concreet en meetbaar gemaakt. Hoewel er geen nieuw beleid is gemaakt, zijn werkwijze en doelen wel aangepast. In het Startdocument Inkoop Re-integratietrajecten uit 2019 wordt afscheid genomen van de indeling in doelgroepen en worden klantprofielen onderscheiden:

1. Groeipotentieel en betaalde arbeid, uitstroom naar werk binnen 4 maanden;
2. Groeipotentieel en op korte termijn betaalde arbeid uitstroom naar werk met ondersteuning binnen 12 maanden;
3. Groeipotentieel en op lange termijn betaalde arbeid re-integreren binnen 12-24 maanden;
4. Aandachtsgroep Hulpverlening/Uit Isolement/Zelfredzaam participatie binnen 2 jaar;
5. Inwoners met indicatie beschut werk, plaatsing met dienstverband binnen 6 maanden na advies/indicatie beschut werk.

Op deze profielen is het productenboek uit 2021 ingericht, waarin per profiel de beschikbare in te kopen instrumenten worden benoemd en een werkwijze per klantprofiel is vastgelegd.

[1] In april 2023 is de aangekondigde visie nog niet beschikbaar.

In het Startdocument Inkoop worden nieuwe doelen geformuleerd, die wel concreet zijn. De doelen worden hieronder geparafraseerd, per doel is een korte tekst, soms met een aantal cijfers voor verschillende jaren beschreven. De doelen zijn opgesteld voor een aantal specifieke groepen binnen het bestand uitkeringsgerechtigden:

1. Op 1 januari 2022 zijn er minder dan 45 jongeren tot 27 jaar met een uitkering.
2. Op 1 januari 2021 is een plan opgesteld voor alle personen die langer dan 5 jaar een uitkering hebben, en is voor 80% sprake van uitstroom of stijging op de participatieladder.
3. Vanaf 1 januari 2021 meet de gemeente jaarlijks de eenzaamheidsgevoelens van alleenstaanden met een uitkering, waarbij het totaal aantal eenzame alleenstaanden nooit meer dan 20% mag zijn.
4. Op 1 januari 2021 is het aantal alleenstaande vrouwen met een uitkering gedaald naar 62.
5. Op 1 januari 2021 is het aantal ouderen (50+) met een uitkering gedaald naar 180 en kan de gemeente verklaren waarom het zo'n groot deel van de doelgroep is (45%).

De raad wordt via de Monitor Sociaal Domein en via de jaarstukken op de hoogte gehouden van de resultaten. Zowel in de jaarstukken als in de Monitor Sociaal Domein is echter geen informatie over de doelen uit het beleid opgenomen. In de Monitor worden de totale kosten voor Participatie getoond, evenals het aantal uitkeringsgerechtigden per maand. De geslachtsverdeling wordt genoemd en de duur van de uitkeringen op peildatum 1 augustus (<1 jaar, 1-5 jaar, 5-10 jaar en >10 jaar).

[2] Controleplan Sociaal Domein 2020 (2019), Werkplan Dienst in Bedrijf 2020 (2020), Visie op gebiedsgericht werken (2021), Een Team Disciplines (2021)

4 Hoe organiseert Weststellingwerf de uitvoering?

De uitvoering van de Participatiewet ligt bij het gebiedsteam, waarvoor een aantal werkwijze documenten zijn opgesteld.[2] Er lijkt niet te zijn geïnvesteerd in nieuwe beleidsplannen, maar de uitvoering is wel uitgebreid en gedetailleerd beschreven.

In de loop van 2020 is begonnen met de nieuwe klantprofielen (verder genoemd: profielen). Bij de intake registreren de medewerkers het profiel. Het profiel geeft weer wat de huidige situatie van de inwoner is (profielen 3-5) of wat de inwoner zou kunnen bereiken (profielen 1 en 2). Elk profiel is één-op-één gekoppeld aan een traject. Het traject bij profiel 1 is naar werk, bij profiel 2 op weg naar werk, bij profiel 3 in beweging met perspectief op werk, bij profiel 4 in beweging en actief in de maatschappij en beschut werk bij profiel 5. De medewerkers zijn activeringscoaches (vooral bij profiel 3 en 4), jobcoaches of jobhunters (vooral profiel 1, 2 en 5).

Bij de intake wordt ook de huidige trede op de participatieladder geregistreerd. Daarbij wordt in de praktijk de onderstaande indeling gebruikt.

Trede op de participatieladder	Situatie van de inwoner
1.Geïsoleerd	Inwoner heeft weinig contacten buitenshuis
2.Sociale contacten buitenshuis	Inwoner heeft sociale contacten, maar is niet heel actief in de maatschappij
3.Deelname georganiseerde activiteiten	Inwoner is actief in de maatschappij en doet bijvoorbeeld vrijwilligerswerk
4.Onbetaald werk	Inwoner heeft een leerwerkplek of proefplaatsing, er wordt toegewerkt naar betaald werk
5.Betaald werk met ondersteuning	Inwoner is uitgestroomd naar betaald werk of beschut werk met loonkostensubsidie en/of andere ondersteuning
6.Betaald werk	Inwoner is uitgestroomd naar betaald werk, maar houdt ook een bijstandsuitkering: deeltijd werk

Er is geen één-op-één relatie tussen treden op de participatieladder en profielen of trajecten, maar er is wel enige samenhang. Profielen 1, 2 en 3 hangen samen met de treden 3 tot en met 6 van de participatieladder. Profiel 4 is de groep die voorlopig niet bemiddelbaar is naar werk en dat hangt grotendeels samen met treden 1 tot en met 3. Profiel 5 bestaat uit inwoners die geleid worden naar beschut werk en zij staan op trede 5.

Inwoners op treden 4 en 5 kunnen lang op deze trede blijven staan, omdat zij blijvend begeleiding / ondersteuning nodig hebben en er vaak een loonkostensubsidie aan gekoppeld is. Iedereen met loonkostensubsidie staat in het doelgroepenregister[3] en is ingedeeld in profiel 3.

Als er iets wijzigt in de situatie van de inwoner, dan registreert de medewerker een nieuw profiel en/of een nieuwe trede op de participatieladder.

Vanaf 2021 wordt gewerkt met het nieuwe productenboek. Medewerkers kunnen per profiel een aantal in te kopen producten inzetten bij de aanbieders die in het productenboek zijn opgenomen. Als het niet gaat om ingekochte producten is er meer keuzevrijheid. De medewerkers maken een plan met inzet van instrumenten passend bij het doel dat hoort bij het profiel. Medewerkers kiezen zelf de instrumenten en leveren de meeste begeleiding zelf. Ze kopen in als de caseload te hoog is of een werkgever een voorkeur heeft voor een bepaalde externe begeleider. Er is een budgetplafond, maar de medewerkers hebben nog niet meegemaakt dat dat is bereikt. Contact met inwoners wordt bijgehouden en geregistreerd: iedere medewerker doet dat op een eigen manier.

Voor de contacten met werkgevers werkt de gemeente samen in de Arbeidsmarktregio Zuidoost Friesland (de vijf gemeenten met UWV, Caparis, en Friesland Werkt). In deze samenwerking streven de partners naar eenduidige dienstverlening voor werkgevers in de regio. Binnen het gebiedsteam zijn twee jobhunters die actief op zoek gaan naar werk, maar werkgevers hebben contact met zowel de jobhunters, jobcoaches, activeringscoaches als de administratie. Vanuit de gemeente is er contact met de commerciële club Weststellingwerf, waarin veel werkgevers actief zijn.

[3] In het doelgroepenregister staan mensen die vallen onder de doelgroep van de banenafspraak, zie ook: https://www.uwv.nl/particulieren/overige-onderwerpen/doelgroepregister/index.aspx.

5 Bevindingen

In de onderzoeksopzet zijn de onderzoeksvragen gegroepeerd in blokken per thema. Hieronder worden per thema de belangrijkste bevindingen beschreven in de vorm van antwoorden op de onderzoeksvragen.

Bevindingen over visie en beleid
Het beleid van de gemeente Weststellingwerf is opgenomen in een verouderd beleidsdocument, dat inmiddels is ingehaald door een nieuwe werkwijze en nieuwe uitvoeringsplannen, waarin nieuwe doelen zijn geformuleerd. De verordeningen en beleidsregels zijn in de periode tussen 2015 en 2017 opgesteld en nadien niet meer aangepast. Er is wel veel en recent beleid gericht op de uitvoering. De klantprofielen en bijbehorende trajecten zijn in de uitvoeringsplannen beschreven. Per profiel zijn instrumenten beschikbaar gesteld, gekoppeld aan aanbieders waarbij die instrumenten ingekocht kunnen worden. Wordt er niets ingekocht, dan kunnen de medewerkers zelf begeleiding bieden. Daarbij wordt het proces gevolgd zoals beschreven in het stappenplan per profiel. De medewerkers gebruiken in de praktijk het Startdocument Inkoop en het Productenboek het meest.

De raad krijgt informatie via een Monitor Sociaal Domein, die echter geen informatie bevat over de geformuleerde doelen. Ook de jaarstukken bieden de raad geen zicht op de voortgang in het bereiken van de doelen.

Bevindingen over de inzet van instrumenten
De backoffice heeft een overzicht aangeleverd van alle instrumenten die tussen januari 2019 en november 2022 zijn ingezet bij inwoners die langer dan twee jaar een bijstandsuitkering hebben ontvangen.

In de periode 2019-2022 waren er 1036 unieke inwoners met een uitkering langer dan 2 jaar. De lijst met ingezette instrumenten in Weststellingwerf is omvangrijk en niet te herleiden naar het huidige of vorige productenboek of in beleid opgenomen overzichten van instrumenten. Er zijn 89 unieke instrumenten of instrumentgroepen in de administratie gevonden. In onderstaande tabel is een overzicht gemaakt van de zes meest geregistreerde instrumenten.

Het meest voorkomende instrument is het ‘Traject op maat t.b.v. Zorg’. Dit instrument hoort nog bij het oude systeem en was gericht op het inzetten van zorg, eventueel ook buiten de participatiewet. ‘Bemiddeling door DiB[4]’ betekent dat een inwoner klaar is voor bemiddeling naar werk, waarbij bemiddeling door eigen mensen plaatsvindt. De ‘Jobhunter’ zoekt naar een geschikte arbeidsplaats voor de inwoner en is ook een eigen medewerker. ‘Declaratie reiskosten’ wordt ingezet om belemmeringen weg te halen voor onbetaald werk en/of opleidingstrajecten. ‘Loonkostensubsidie’ wordt ingezet om werkgevers te compenseren voor verminderd arbeidspotentieel. De meeste inzet wordt in de praktijk door de medewerkers zelf gedaan. De medewerkers geven zelf aan dat volgens hen de diagnose en daarna passende hulp het best werkt en dat het werken in de praktijk (bijvoorbeeld bij de Noord-West groep) om zo te bekijken wat een medewerker aankan ook goed werkt. Bij de doelgroep die richting werk kan, vinden medewerkers de loonkostensubsidie het meest geschikte instrument. De medewerkers zijn ook tevreden over de contacten met de praktijkscholen: er is een warme overdracht van de opleidingen naar de jobcoaches.

[4] De naam DiB wordt niet meer gebruikt, maar de eigen dienstverlening bestaat nog wel.

Instrument	N	%
Traject op maat tbv zorg	184	18,6%
Niet ingevuld[5]	143	14,5%
Bemiddeling door DiB	142	14,4%
Jobhunter	128	13,0%
Declaratie reiskosten	114	11,9%
Loonkostensubsidie	89	9,0%

Bron: backoffice. Per inwoner kunnen meerdere instrumenten geregistreerd worden.

Een analyse van de instrumenten laat zien dat de gemeente vooral instrumenten inzet als inwoners jonger zijn dan 40 jaar.

Bevindingen over de inzet van trajecten

Omdat er een wijziging in de administratie is geweest zijn in de administratie zowel (oude) trajecten als (nieuwe) profielen terug te vinden. Omdat de (oude) trajecten niet één op één te koppelen zijn aan de nieuwe klantprofielen zijn zowel de oude trajecten als de nieuwe profielen opgenomen. Daarbij geldt dat het traject diagnose wordt gebruikt voor de inwoners die nog niet zijn ingedeeld in een profiel.

Traject	N	%
1 Naar werk	53	5,4%
2 Op weg naar werk	61	6,2%
3 In beweging met perspectief op werk	223	22,6%
4 In beweging en actief in de maats.	307	31,1%
5 Beschut werk	69	7,0%
Traject Diagnose	93	10,0%
Trajecten van voor 2019		
Traject Zorg	351	35,6%
Traject Arbeidsbemiddeling	234	23,7%
Traject Educatie	151	15,3%
Traject Ontheffing	99	10,0%
Traject Werk/nazorg	78	7,9%
Traject Werkervaring	71	7,2%

Bron: backoffice. Percentages tellen op tot meer dan 100% omdat per inwoner meerdere trajecten geregistreerd kunnen zijn.

Zowel bij de oude trajecten als de nieuwe profielen is de route naar werk niet de meest gekozen route. De grootste groep inwoners met een bijstandsuitkering zat voorheen in het traject Zorg en nu in profiel 4.

[5] Dit zijn inwoners in de intakefase of inwoners in het traject diagnose.

Bevindingen over contacten met inwoners
Het is niet mogelijk om uit de administratie een overzicht te halen van de contacten met inwoners. Wel zijn er gegevens die een indicatie zijn van hoe het contact verloopt. Als in de administratie meerdere treden op de participatieladder zijn geregistreerd, is duidelijk dat er vaker contact is geweest. Uit Factsheet 3 blijkt dat in ruim de helft van uitkeringen meer dan één trede is geregistreerd, wat betekent dat er meermaals contact is geweest tussen de activeringscoach en de inwoner. In de helft van de gevallen is er na de initiële registratie geen contact meer geweest, of de registratie is niet aangepast. Medewerkers gaven tijdens het onderzoek aan dat er een aanzienlijke groep mensen in profiel 4 de afgelopen jaren geen of weinig aandacht heeft gekregen en daarom ook geen, of een verouderde registratie hebben. In 2023 is begonnen met een inhaalslag.

Het beeld van weinig contact werd bevestigd tijdens de interviews met inwoners. Uit deze interviews komt naar voren dat het merendeel slechts sporadisch contact heeft met een medewerker. Vijf inwoners geven aan regelmatig contact te hebben, elf inwoners zeggen slechts sporadisch contact te hebben.

Bevindingen over de resultaten
Er is een cohortstudie[6] uitgevoerd over alle inwoners die op 1 januari 2019 een uitkering hadden. We hebben van de uitkeringen gegevens verzameld vanaf het begin van de uitkering tot 1 november 2022. Het zijn gegevens over de indeling in een profiel, de ingezette trajecten en instrumenten, de treden op de participatieladder en - in geval van uitstroom - de reden van uitstroom. De helft van de mensen uit de cohortstudie is uitgestroomd. 38% daarvan is uitgestroomd naar werk, 62% is uitgestroomd om een andere reden.

Een positief resultaat in de zin van de Participatiewet is natuurlijk allereerst uitstroom naar betaald werk. Maar ook als mensen niet uitstromen kan er succes zijn: mensen verrichten dan bijvoorbeeld onbetaald werk of hebben betaald werk, maar worden daarbij nog ondersteund door aanvullend inkomen. Tenslotte is ook een positief resultaat dat mensen door de inzet van de begeleiding stijgen op de participatieladder en meer meedoen in de samenleving. Hieronder de belangrijkste resultaten per profiel, met meer informatie en uitwerking in Factsheet 3.

Uit de tabel hieronder blijkt dat er binnen iedere groep resultaten worden behaald. Voor de profielen 1, 2 en 3 is uitstroom naar betaald werk binnen twee jaar het doel. Van het cohort is 44% van de inwoners met dit profiel uitgestroomd naar betaald werk en 16% verricht onbetaald werk of werk met ondersteuning. Voor inwoners met profiel 4 is de verwachting dat zij nog niet kunnen uitstromen naar werk. Van het cohort is 5% van de inwoners met profiel 4 uitgestroomd naar betaald werk.

[6] Met een cohortstudie wordt een groep mensen door de tijd gevolgd.

Laatst geregistreerde profiel[7]	Doel	Stijging op participatie-ladder (als min. één trede bekend is)	Onbetaald werk / betaald werk met ondersteun-ing	Uitgestroomd naar werk (tussen 1-1-2019 en 1-1-2022)
Profiel 1, 2, 3 en doelgroep kansrijk en doorstroom	Uitstroom naar werk binnen 6 mnd, 1 of 2 jaar	46%	16%	44%
Profiel 4 en aandachts-groep	Stijging op de participatie-ladder en uitstroom op lange termijn	51%	16%	5%
Beschut werk, profiel 5	Uitstroom naar beschut werk	83%	17%	67%[8]

Rijen tellen op tot meer dan 100% omdat iemand kan stijgen op de participatieladder en betaald of onbetaald werk kan vinden.

In de Factsheet 4 is ook te vinden welke resultaten er per traject zijn behaald.

Bevindingen ervaringen inwoners

Met 16 inwoners is een telefoongesprek gevoerd om hun ervaringen met de medewerkers en instrumenten te achterhalen.

Op basis van de gesprekken kunnen drie verschillende persona's onderscheiden worden die typerend zijn voor de doelgroep die al langer een uitkering heeft, zie figuur 'de stemmen van Weststellingwerf'. Een deel van inwoners heeft geen perspectief op werk en is ook niet actief. Pogingen van de gemeente om te activeren hebben niet geholpen en worden niet gewaardeerd. Een tweede groep inwoners is wel maatschappelijk actief, maar niet richting werk. Er is wel contact, maar meer contact of een route naar werk lijkt niet in beeld. Een derde groep inwoners heeft regelmatig contact en krijgt ondersteuning van de gemeente die effect heeft en wordt gewaardeerd. Inwoners zijn gemiddeld genomen tevreden, ook als er geen contact is. Eén van de inwoners geeft aan dat er echt wordt meegedacht, de anderen geven aan dat er vooral aan de start contact is geweest of dat er administratieve zaken geregeld moeten worden. Over het algemeen zijn de inwoners positiever over de jobcoach/activeringscoach dan over de activering door de gemeente in het algemeen.

Tevredenheid	over de medewerker	over de gemeente
Zeer tevreden	5	0
Tevreden	9	12
Ontevreden	1	3
Zeer ontevreden	1	1

[7] Registraties van bestaande uitkeringen zijn door de medewerkers handmatig aangepast naar aanleiding van contact met inwoners. Eenmalig is een meer omvangrijke sessie georganiseerd om registraties te updaten. Ten tijde van dit onderzoek zijn er nog altijd uitkeringen waarbij de oude doelgroep is geregistreerd en waarbij een registratie van de trede op de participatieladder ontbreekt.

[8] In dit geval betreft het uitstroom naar beschut werk.

DE STEMMEN VAN WESTSTELLINGWERF

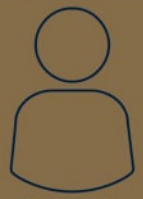

Robin (1)

Non-actief en ziek (geweest)

Robin is ziek of is in het verleden ziek geweest. Robin heeft weinig sociale contacten en komt niet vaak het huis uit. Een casemanager heeft die wel, maar ze hebben elkaar al geruime tijd niet meer gesproken. Alhoewel er in het verleden geprobeerd is om Robin te activeren, heeft dat niet geholpen en werd dat ervaren als een ongewenste druk op hun.

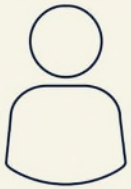

Noah (2)

Vrijwilliger

Noah neemt deel aan georganiseerde activiteiten, zoals vrijwilligerswerk. Daar is die tevreden mee en wil dat in de toekomst vol blijven houden. Een actievere positie in de maatschappij is niet relevant voor deze persoon. Af en toe heeft Noah contact met de casemanager en dat is prima. Het contact moet niet frequenter worden, want dat lijkt onnodig. Tegelijkertijd is er meer behoefte aan duidelijkheid over de aangeboden mogelijkheden van de gemeente als de casemanager en Noah vaker in gesprek zouden gaan.

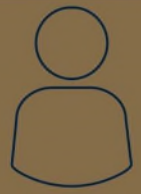

Maxime (3)

Onderweg naar zelfredzaamheid met hulp

Maxime heeft regelmatig, fijn en duidelijk contact met de casemanager. De door de gemeente gekozen trajecten sluiten goed aan en hebben Maxime geholpen met het stellen van doelen. Dankzij de bemoeienis van de gemeente is deze persoon tegenwoordig actiever en optimistischer. In de nabije toekomst hoopt Maxime een betaalde baan te vinden en leren volhouden, uit de bijstand te komen en zelfredzaam te worden. Maxime merkt dat die wel nog doorgaande ondersteuning van de gemeente nodig heeft.

PARMA GROEP

In de helft van de gevallen zeggen de inwoners dat er geen traject is of geen activiteiten vanuit de gemeente zijn. Naar eigen zeggen zijn vijf mensen actiever geworden. Vier van hen geven aan dat dat (mede) door de bemoeienis van de gemeente komt. Vijf inwoners zijn even actief gebleven en drie van hen zijn minder actief geworden. Zes inwoners kennen hun traject, waarvan vier aangeven dat het goed aansluit.

Bevindingen ervaringen werkgevers

In het totaal hebben 30 werkgevers de enquête ingevuld. Over het algemeen zijn de werkgevers tevreden of zeer tevreden over zowel de instrumenten (loonkostensubsidie, banenafspraak banen, reguliere plekken, leerwerkplekken), hoogte van de vergoedingen, als het proces van aanvragen en de administratieve afhandeling. Een enkeling is minder tevreden. De werkgevers hebben het meeste contact met de jobcoach en de administratie. Het contact is ook afhankelijk van het soort instrument: soms is er ook contact met de medewerker van de praktijkschool of een loonwaarde-expert. Ook over het contact en de samenwerking zijn de werkgevers over het algemeen tevreden tot zeer tevreden, een enkeling heeft een minder goede ervaring gehad of zou meer of sneller contact willen. Op de vraag of er constructief wordt samengewerkt is het merendeel positief en een minderheid geeft aan dat er soms verschillende belangen zijn waardoor het minder goed werkt (begeleider, werkgever, gemeente).

Werkgevers bieden vanuit hun maatschappelijke verantwoordelijkheid een plek aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Soms is het een expliciet doel van een werkgever, soms wordt het gedaan omdat het voor iedereen meerwaarde heeft of omdat het in het bedrijf goed past. ‘Iemand met een rugzakje verdient een kans’. Werkgevers zijn realistisch over wat het oplevert: het draagt enigszins bij aan het vervullen van vacatures, maar gemiddeld genomen heeft deze groep veel begeleiding nodig. Je moet er niet al te hoge verwachtingen van hebben en soms zitten er ook mensen tussen waarbij nog zoveel problematiek speelt dat het uiteindelijk toch niet kan.

6 Conclusies

Het antwoord op de onderzoeksvraag is in het kort: zowel de werkgevers als de inwoners zijn gemiddeld genomen tevreden over de ondersteuning door de gemeente bij het begeleiden naar werk (betaald/onbetaald). Hoewel de uitvoering precies en gestructureerd is voorgeschreven, blijft in de praktijk contact en registratie achter. Toch worden er wel resultaten behaald. De informatie die de raad daarover ontvangt, sluit niet aan bij de geformuleerde doelen. Op basis van de informatie uit de administratie kan er meer relevante informatie worden verstrekt aan de raad.

Hieronder worden de conclusies puntsgewijs opgesomd:

- Er is geen actueel beleidsdocument of visiestuk over de Participatiewet. De meest recente en concrete doelen zijn te vinden in uitvoeringsdocumenten. De uitvoering is wel systematisch ingericht, met profielen en daaraan gekoppelde instrumenten en werkprocessen.
- Er is actueel beleid voor het samenwerken met de werkgevers in de regio. Er zijn goede contacten met de praktijkscholen en er zijn veel werkgevers die plekken bieden aan inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. De raad wordt via de monitor sociaal domein op de hoogte gehouden. De informatie in de monitor sluit niet aan op degestelde doelen en bevat geen informatie over de effecten op de doelgroep. De raad wordt daarmee niet geïnformeerd op het niveau van de in de laatste uitvoeringsdocumenten geformuleerde doelen - daarmee kan de raad niet goed sturen op het bereiken van doelen of de inzet van de gemeente.

- De administratie is complex, doordat van doelgroep naar klantprofiel is overgeschakeld en er een enorme hoeveelheid instrumenten is geregistreerd. Ook de één-op-één relatie tussen klantprofielen en bijbehorende trajecten is niet altijd consistent doorgevoerd in de registraties.
- De data uit de administratie geven het beeld dat veel inwoners een actuele registratie hebben gekregen (klantprofiel en trede participatieladder), maar dat na deze initiële registratie weinig nieuwe registraties zijn. Uit de gesprekken blijkt ook dat er een achterstand is bij het zoeken van contact met de inwoners.
- Door de hoeveelheid instrumenten kan over de resultaten per instrument weinig gezegd worden, wel kan het resultaat per klantprofiel in beeld worden gebracht. Daaruit blijkt dat de effecten passend zijn bij de doelen van de profielen - profielen gericht op uitstroom naar werk kennen ook hogere percentages uitstroom. De profielen zijn daarmee voorspellend voor de te verwachten resultaten en geven een goed beeld van de doelgroep.
- Werkgevers bieden vanuit hun eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid werkplekken aan en zijn realistisch over wat er van de doelgroep verwacht kan worden. Ze zijn tevreden over de instrumenten, de afhandeling en het contact met de gemeente.
- Als het gaat om het effect, past bescheidenheid - het merendeel van de inwoners dat uitstroomt, stroomt niet uit naar werk, maar om een andere reden. Van de 454 inwoners op 1 januari 2019 zijn in november 2022 86 uitgestroomd naar werk.
- Toch is er reden om optimistisch te zijn: als er meer treden bekend zijn, is er vaker een stijging dan een daling. De stijging op de participatieladder is het kleinst bij profiel 4, de groep waar een achterstand is in het contact.

7 Aanbevelingen

De rekenkamercommissie komt op basis van het onderzoek tot de volgende aanbevelingen voor de gemeenteraad:

1. Formuleer realistische doelen, passend bij het idee dat de participatiewet minder over werk en meer over sociale activering gaat. Neem deze doelen op in de nieuwe visie sociaal domein, en hou de voortgang m.b.t. de doelen bij op basis van de gegeven die in de administratie worden bijgehouden.
2. Formuleer de doelen zo dat u als raad zicht krijgt op de effecten van de inspanningen van de gemeente bij de doelgroep. Kies hierbij voor doelen die zijn gericht op omvang van klantprofielen, treden op de participatieladder of termijnen voor uitstroom.
3. Geef het college de opdracht om de informatie die in de Monitor Sociaal Domein gedeeld wordt te richten op de doelen of de prestaties die geleverd worden. Zo heeft u als raad beter de mogelijkheid te controleren en bij te sturen waar nodig.
4. Geef het college opdracht om medewerkers in te zetten passend bij de doelen die zijn geformuleerd op het gebied van contact en begeleiding van de inwoners passend bij het profiel waarin ze zijn ingedeeld, waarbij de minimale eisen van de wet, als het gaat om hoeveelheid contact met deze groep inwoners, niet uit het oog verloren worden.
5. Geef het college de opdracht om de administratie op orde te brengen en de profielen van alle inwoners met een bijstandsuitkering te actualiseren. Geef het college daarnaast de opdracht om te kiezen voor een eenduidige manier van het registreren van contacten met deze groep inwoners.

Bijlage 1 – Benchmark Weststellingwerf vs Ooststellingwerf

De vergelijking tussen Ooststellingwerf en Weststellingwerf biedt een aantal interessante inzichten. Ooststellingwerf heeft actueel en samenhangend beleid en een heldere monitoring van de gestelde doelen waar de raad informatie over ontvangt. In Weststellingwerf is het beleid niet meer actueel en zijn er nieuwe doelen gevonden in uitvoeringsdocumenten, de raad ontvangt over de doelen en doelbereiking geen informatie. De uitvoering is wel weer goed doordacht en strak ingeregeld: per profiel zijn er in te kopen instrumenten. Hoewel de beleidskwaliteit in Ooststellingwerf goed is, is de gekozen indeling in doelgroepen minder relevant als het gaat om het meten van resultaten van de doelgroep. In Weststellingwerf is de indeling in profiel wel een goede voorspeller van de te verwachten resultaten.

Hoewel de beide gemeenten elkaar op succes niet veel ontlopen, zijn er wel wat verschillen zichtbaar. Ooststellingwerf boekt de meest positieve resultaten bij de aandachtsgroep, Weststellingwerf bij de doelgroep naar werk. Ooststellingwerf heeft een doelgroep die gemiddeld lager scoort op de participatieladder. Vanuit de visie op samenleven zetten de medewerkers in op contact met alle inwoners. Die aandacht betaalt zich uit in resultaat bij de doelgroep die laag op de participatieladder staat. Bij Weststellingwerf wordt er sterk ingezet op contact met werkgevers en worden veel instrumenten ingezet bij de doelgroep naar werk. Er is een hogere doorstroom: er stromen meer mensen in, maar als ze met ondersteuning kunnen werken zijn ze er sneller weer uit. Kun je niet uitstromen naar werk, dan blijf je ook langer in de uitkering dan in Ooststellingwerf.

Gemeente Ooststellingwerf		Gemeente Weststellingwerf
▪ Recente beleidsdocumenten over participatie met heldere doelen ▪ Heldere lijn van beoogd effect, doelen, inspanning, indicatoren en streefcijfers		▪ Geen actueel en samenhangend beleid voor participatie ▪ In uitvoeringsdocumenten zijn doelen te vinden, deels voorzien van indicatoren en streefcijfers
▪ Monitor Sociaal Domein twee keer per jaar ▪ Informatie aan de hand van de doelen ▪ Niet alle doelen zijn meetbaar		▪ Monitor Sociaal Domein twee keer per jaar ▪ Informatie sluit niet aan op de doelen ▪ Informatie geeft geen zicht op effecten
▪ Maatwerk door medewerkers ▪ Registratie beperkt aantal instrumenten ▪ Inkoop op basis van wenselijkheid		▪ Maatwerk door medewerkers ▪ Registratie van veel instrumenten/trajecten ▪ Inkoop strak geregeld, voorziening per profiel
▪ Indeling in drie doelgroepen: aandachtsgroep, doorstromer, kansrijk ▪ Indeling is geen voorspeller voor inzet of resultaat		▪ Indeling in vijf profielen: naar werk, op weg naar werk, in beweging (werk), in beweging en actief, beschut werk ▪ Indeling is een goede voorspeller voor inzet en resultaat
▪ Inzet op contact met de hele doelgroep ▪ Uitstroom naar werk is minder hoog ▪ Stijging op de participatieladder bij alle doelgroepen		▪ Minder registraties en minder contact met een deel van de doelgroep ▪ Positieve resultaten bij de uitstroom naar werk ▪ Stijging op de participatieladder minder sterk

Bijlage 2 – Geraadpleegde documenten

Programmabegroting 2022
Productenboek Open House reintegratietrajecten 2019-2021
Een team disciplines 2021
Gebiedsgericht werken 2021
Werkplan Dienst in Bedrijf 2020
Startdocument Inkoop re-integratietrajecten 2019
Beleidsnota nieuwe Wet inburgering OWO 2022-2025
Beleidsnota Re-integratie en Participatie gemeenten Ooststellingwerf en Weststellingwerf 2015-2018
Verfijning beleidsnota Re-integratie en Participatie gemeenten Ooststellingwerf en Weststellingwerf 2015-2018
Jaarplan 2022 Arbeidsmarktregio Zuidoost Friesland (januari 2022)
Beleidsnotitie en marktbewerkingsplan Werkgeversdienstverlening Ooststellingwerf en Weststellingwerf 2015-2018

Re-integratieverordening Participatiewet Weststellingwerf 2017
Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015
Maatregelverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2017
Verordening Tegenprestatie 2015

Divosa benchmark 2021
Divosa benchmark 2022
Monitor Sociaal Domein april 2021
Monitor Sociaal Domein september 2022
Monitor sociaal domein april 2022
Monitor sociaal domein september 2022

Bijlage 3 – Bestuurlijke reactie

Rekenkamercommissie Weststellingwerf
Mevrouw H. Vervoort

Gemeentehuis
Griffioenpark 1, Wolvega

Postadres
Postbus 60, 8470 AB Wolvega

Telefoon
140561

Fax
(0561) 61 36 06

Internet
www.weststellingwerf.nl

E-mail
info@weststellingwerf.nl

Wolvega, 17 juli 2023

Referentienummer: 0098190800
Documentnummer: 0098527863

Behandeld door A. van der Laan

Onderwerp: Onderzoek Rekenkamercommissie - Uitvoering Participatiewet

Beste mevrouw Vervoort,

Het rapport van de rekenkamercommissie hebben wij met belangstelling gelezen.

Wij beschouwen het rapport als een 0-meting voor de uitvoering van de Participatiewet. De praktische aanbevelingen willen we dan ook zo spoedig mogelijk als acties opnemen binnen de vakgroep Participatie. Hier stellen we een actieplan voor op. In de vakgroep Participatie is al ingezet op het spreken en begeleiden van de klanten uit zogenoemde profiel 4, dit krijgt op basis van de aanbevelingen nog meer de aandacht.

Vanuit het collegeprogramma gaan we aan de slag met het opstellen van een nieuw beleidsplan voor arbeidsdeelname en participatie. Het onderzoek geeft hiervoor een eerste input en de aanbevelingen nemen we dan ook mee in dit nieuw te ontwikkelen beleidsplan. Deze verwachten we begin 2024 vast te stellen.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Weststellingwerf,
de waarnemend secretaris, de burgemeester,

1. Kenmerken hoofdkostwinners (A)

Wanneer een (echt|)paar een uitkering ontvangt, dan is er sprake van twee uitkeringsgerechtigden, maar van één uitkering. In het geval van een paar bepaalt de bepaalt de wet (deel inkomen) wie van het paar de hoofdkostwinner is. Voor de cohortstudie zijn gegevens over de uitkeringen en over de hoofdkostwinner verstrekt. Op 1 januari 2019 waren er 454 uitkeringen en dus ook 454 hoofdkostwinners (verder genoemd: inwoners). De activeringscoach schat in welk doel binnen een of twee jaar haalbaar is en deelt de inwoner op basis daarvan in in een klantprofiel. Elk profiel is één-op-één gekoppeld aan een traject. Het traject bij profiel 1 is naar werk, bij profiel 2 op weg naar werk, bij profiel 3 in beweging met perspectief op werk, bij profiel 4 in beweging en actief in de maatschappij en beschut werk bij profiel 5. De activeringscoach registreert verder op welke trede van de participatieladder de inwoner zich bevindt (huidige situatie).

Grafiek W1: geslacht

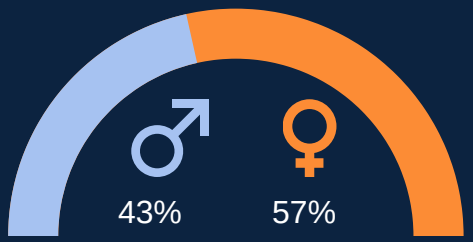

Meer vrouwen dan mannen ontvangen een bijsstandsuitkering

Grafiek W2: leeftijd op 1 januari 2019

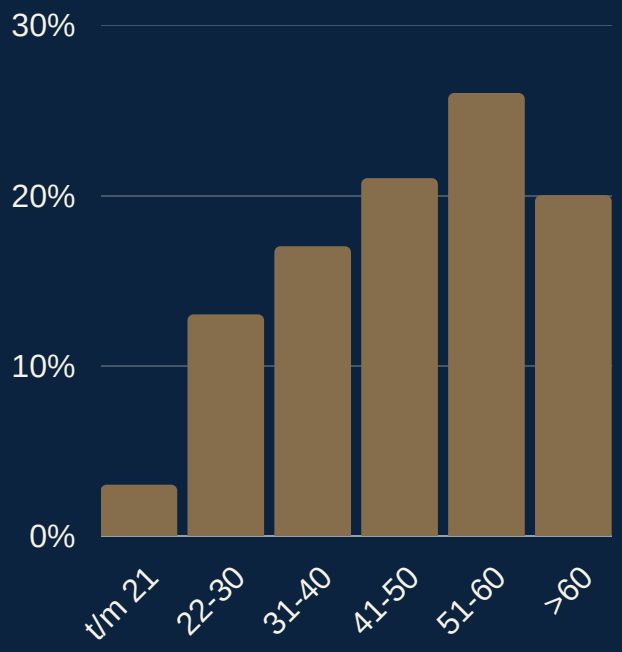

Op 1 januari 2019 was tweederde van de inwoners met een bijstandsuitkering ouder dan 40 jaar, 45% was ouder dan 50.

Tabel W1: duur uitkering op 1 januari 2019

< 2 jaar	31%
2 tot 5 jaar	32%
5 tot 10 jaar	26%
meer dan 10 jaar	12%

Op 1 januari 2019 had 31% korter dan 2 jaar een uitkering, 38% had langer dan 5 jaar een uitkering.

1. Kenmerken hoofdkostwinners (B)

Grafiek W3: laatste registratie profiel

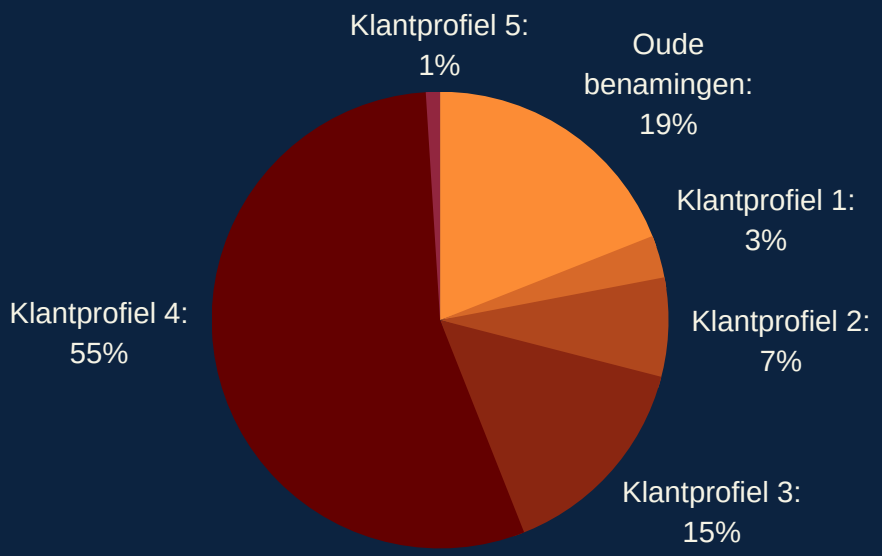

Tabel W2: gemiddelde duur uitkering per profiel

Klantprofiel 1	2,6
Klantprofiel 2	2,3
Klantprofiel 3	2,8
Klantprofiel 4	7,4
Klantprofiel 5	2,9

In de loop van 2020 is gestart met het registreren van klantprofielen, daarvoor werden doelgroepen gebruikt. Bij 81% van de inwoners is een klantprofiel geregistreerd. Het meest voorkomende profiel is 4: in beweging en actief in de maatschappij. Van hen wordt op korte termijn geen uitstroom naar werk verwacht.

De gemiddelde duur van alle uitkeringen was op 1 januari 2019 5,7 jaar. In klantprofiel 4 was de gemiddelde duur 7,4 jaar.

Grafiek W4: laatst geregistreerde trede op de participatieladder

Als een inwoner zich ontwikkelt, registreert de activeringscoach een nieuwe trede op de participatieladder, een inwoner kan daarom meerdere registraties hebben. Van 94% van de inwoners is minstens één trede op de participatieladder geregistreerd. In grafiek W4 is de laatst geregistreerde trede weergegeven. *Geïsoleerd* is de laagst participerende groep en *Betaald werk* de hoogst participerende groep.

De meeste inwoners bevinden zich op trede 2 (31%) van de participatieladder.

2. Participatie per klantprofiel

Tabel W3 toont op welke trede de inwoners geregistreerd staan binnen elk klantprofiel. Uit de tabel blijkt dat ruim driekwart van de inwoners met klantprofiel 1 staan op trede 5 of 6, inwoners met klantprofiel 2 zijn verspreid over treden 2 tot en met 5 en inwoners met profiel 4 staan het meest op treden 1 tot en met 4.

Tabel W3: laatst geregistreerde trede op de participatieladder per klantprofiel

	1. naar werk	2. op weg naar werk	3. in beweging met perspectief op werk	4. in beweging en actief in de maatschappij	5. beschut werk
Geïsoleerd	0%	0%	0%	20%	0%
Sociale contacten buitenshuis	14%	22%	11%	41%	0%
Deelname georganiseerde activiteiten	0%	34%	29%	12%	0%
Onbetaald werk	7%	16%	17%	20%	0%
Betaald werk met ondersteuning	36%	25%	38%	6%	100%
Betaald werk	43%	3%	6%	1%	0%
Totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

We definiëren drie positieve resultaten in de zin van de Participatiewet. Het eerste resultaat is uitstroom uit de bijstand naar betaald werk. Het tweede resultaat is onbetaald werk (trede 4 op de participatieladder) of betaald werk met ondersteuning (trede 5). Het derde positieve resultaat is een stijging op de participatieladder.

Uitstroom uit de uitkering

Op 1 januari 2019 waren er 454 uitkeringen. Op 9 november 2022 (ruim 3,5 jaar later) was 50% uitgestroomd uit de uitkering. De helft ontving op 9 november 2022 nog steeds een bijstandsuitkering.

Van de 454 uitkeringen is na ruim 3,5 jaar 19% (86 inwoners) uitgestroomd naar werk, dat komt overeen met 37% van de uitgestroomden**.** 4% van de uitgestroomden (9 inwoners) is uitgestroomd naar een studie. 59% stroomt op een andere manier uit.

De gemiddelde duur van de uitkering op het moment van uitstromen is 5,5 jaar. Als een inwoner uitstroomt naar werk is de gemiddelde duur 3,7 jaar.

Tabel W4: gemiddelde leeftijd bij uitstroom

Uitgestroomd naar werk	41,6
Anders uitgestroomd	52,2
Niet uitgestroomd	52,4

De gemiddelde leeftijd van inwoners die uitstromen naar werk is ruim 10 jaar jonger dan van hen die niet uitstromen of anders uitstromen.

Tabel W5: reden beëindiging uitkering

Werk	37%
Bereiken AOW-gerechtigde leeftijd	19%
Verhuizen naar een andere gemeente	11%
Aangaan relatie	7%
Overige categorieën (aanvang studie, etc.)	26%

De meeste uitstroom komt door factoren waar de gemeente geen invloed op heeft. Vaak bereiken mensen de AOW-gerechtigde leeftijd, verhuizen mensen of komen ze door het aangaan van een relatie uit de uitkering. Jongeren stromen vaker uit naar studie, mensen tussen de 22 en 50 stromen vaker uit naar werk en oudere mensen stromen het vaakst uit naar de AOW.

3. Resultaten (B)

Tabel W6: uitgestroomd naar werk, onbetaald werk (trede 4) of betaald werk met ondersteuning (trede 5) per klantprofiel

	Anders uitgestroomd	Uitgestroomd naar werk	Trede 4 of 5	Niet uitgestroomd	Totaal
1.naar werk	**14%**	**71%**	**7%**	**7%**	**100%**
2.op weg naar werk	**25%**	**38%**	**19%**	**19%**	**100%**
3.in beweging met perspectief op werk	**23%**	**38%**	**23%**	**17%**	**100%**
4.in beweging en actief in de maatschappij	**25%**	**4%**	**20%**	**51%**	**100%**
5.beschut werk	**17%**	**67%**	**17%**	**0%**	**100%**

Van de inwoners in klantprofiel 1 is 71% na ruim 3,5 jaar uitgestroomd naar werk, van inwoners in klantprofielen 2 en 3 is dat 38%. Van beschut werk is 67% uitgestroomd naar betaald werk (het gaat hier om 4 van 6 inwoners).

Inwoners op treden 4 en 5 hebben betaald of onbetaald werk met ondersteuning en blijven ook (soms lang) een uitkering ontvangen. Dit geld voor ongeveer een vijfde van de inwoners in profielen 2, 3 en 4.

Meer dan de helft van profiel 4 is niet uitgestroomd en verricht ook geen onbetaald werk of werk met ondersteuning.

3. Resultaten (C)

Grafiek W4: beweging op de participatieladder

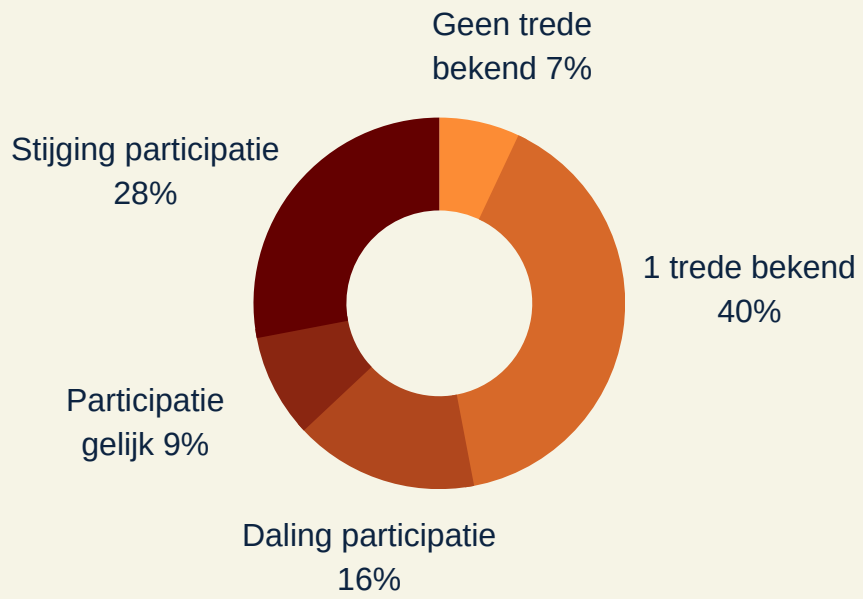

Tabel W7: gemiddelde leeftijd bij beweging op de participatieladder

Daling	52,0
Gelijk	45,5
Stijging	46,4

Van 94% van de inwoners is minstens 1 trede op de participatieladder geregistreerd. Veel inwoners in de groep met 1 bekende trede hebben langdurig geen contact gehad met de activeringscoach en daarom is niet bekend of de inwoner gedaald of gestegen is op de participatieladder.

Als meer dan één trede is geregistreerd is er iets vaker sprake van een stijging op de participatieladder dan van een daling.

Inwoners die dalen op de participatieladder zijn gemiddeld ouder dan degene die stijgen of gelijk blijven op de ladder.

4. Bevindingen per klantprofiel (A)

Elke inwoner wordt bij de intake ingedeeld in een klantprofiel met bijbehorend traject. Wanneer het doel behaald is of wanneer een ingrijpende verandering plaatsvindt in het leven van de inwoner, dan wordt een nieuw traject gekozen. Het traject wordt vastgelegd in een trajectplan en wordt beschikt. In het trajectplan worden ook instrumenten opgenomen die het activeringscoach inzet om het doel te bereiken. In deze infographic laten we zien hoe vaak de verschillende trajecten worden ingezet, welke instrumenten worden ingezet en welke resultaten worden bereikt per traject.

We hebben gegevens over trajecten en instrumenten van 81% van de uitkeringen van het cohort (367 uitkeringen). Dit zijn allemaal inwoners die 2 jaar of langer een uitkering hebben ontvangen in de periode 2019-2022. Het kan dus zijn dat deze inwoners op 1 januari 2019 nog maar net een uitkering hadden.

Tabel W8: gemiddelde duur uitkering en gemiddelde leeftijd op 1 januari 2019, per klantprofiel

Traject	Gemiddelde duur uitkering	Gemiddelde leeftijd
1.Naar werk	2,6	43,4
2.Op weg naar werk	2,3	47,7
3.In beweging met perspectief op werk	2,8	44,1
4.In beweging en actief in de maatschappij	7,4	51,6
5.Beschut werk	2,9	39,3

Inwoners met klantprofiel 4 hadden op 1 januari 2019 gemiddeld 7,4 jaar een uitkering, wat langer is dan de inwoners met andere profielen. Inwoners met klantprofiel 4 zijn gemiddeld het oudst.

Inwoners met klantprofiel 5 zijn het jongst (gemiddeld 39,3 jaar), maar dit zijn slechts enkele inwoners.

4. Bevindingen per klantprofiel (B)

Tabel W9: top 3 ingezette instrumenten en beweging participatieladdr, per klantprofiel

Klantprofiel	Top 3 ingezette instrumenten	Beweging participatieladder		
		Daling	Gelijk	Stijging
1.Naar werk	• Jobhunter • Arbeidscontract met gedeeltelijke P.W. uitkering • Arbeidsbemiddeling	17%	0%	83%
2.Op weg naar werk	• Jobhunter • Arbeidscontract met gedeeltelijke P.W. uitkering • Declaratie kosten	24%	35%	41%
3.In beweging met perspectief op werk	• Leerwerkplek t.b.v. werkervaring • Declaratie kosten • Jobhunter	15%	21%	65%
4.In beweging en actief in de maatschappij	• Medische belemmeringen • Participatie pas • Vrijwilligerswerk	38%	18%	44%
5.Beschut werk	• Loonwaarde meting Dariuz • Declaratie kosten • Leerwerkplek t.b.v. werkervaring	0%	0%	100%

Van 367 inwoners is minimaal 1 profiel en minimaal 1 trede op de participatieladder geregistreerd. Wanneer 1 trede bekend is, is de inwoner buiten beschouwing gelaten, omdat het vaak inwoners betreft waarmee al langdurig geen contact is geweest en de huidige trede daarom niet actueel is.

Activeringscoaches maken bij het kiezen van instrumenten gebruik van het productenboek waarin per klantprofiel staat beschreven welke instrumenten ingezet mogen worden.

Jobhunter en arbeidscontract met een gedeeltelijk uitkering worden het meest ingezet in profielen 1 en 2. Jobhunter wordt ook ingezet in profiel 3. In profiel 3 wordt de leerwerkplek het meest ingezet.

In profiel 4 wordt 'medische belemmeringen' het meest ingezet en verder de participatiepas en vrijwilligerswerk.

In het algemeen kan over de beweging op de participatieladder gezegd worden dat de inzet van de gemeente een positief effect heeft op de maatschappelijke participatie. Met uitzondering van inwoners in profiel 4 zijn inwoners namelijk in alle profielen meer mee gaan doen in de samenleving.

Resultaten langdurige uitkeringsgerechtigden

Van het cohort van 1 januari 2019 (454 uitkeringen) was ongeveer de helft niet uitgestroomd op 9 november 2022 (225 uitkeringen). We noemen deze groep de langdurig uitkeringsgerechtigden, omdat zij minimaal 3 jaar en 10 maanden een uitkering hadden. De gemiddelde uitkeringsduur van de groep langdurig uitkeringsgerechtigden is op 1 november 2022 10,7 jaar.

Tabel W10: trede op de participatieladder en duur uitkering

Trede	Aantal inwoners	Duur uitkering op 1-11-2022
Geïsoleerd	37	15,4
Sociale contacten buitenshuis	68	9,2
Deelname georganiseerde activiteiten	32	8,3
Onbetaald werk	49	11,8
Betaald werk met ondersteuning	24	8,4
Totaal	210	10,7

Van 210 van de 225 langdurige uitkeringen is minstens 1 trede op de participatieladder geregistreerd. De meeste van deze inwoners staan geregistreerd op trede 2.

37 inwoners staan op trede 1 en hebben gemiddeld 15,4 jaar een uitkering.

49 langdurig uitkeringsgerechtigden staan op trede 4 en nog eens 24 op trede 5. Zij verrichten (onbetaald) werk en ontvangen daarbij ondersteuning van de gemeente. Vooral inwoners met onbetaald werk blijven lang op trede 4 staan, gemiddeld 11,8 jaar.

Vergelijking kenmerken gemeenten

Kengetal	Ooststellingwerf	Weststellingwerf	Friesland
Personen met een bijstandsuitkering (per 10.000 inwoners) 2021	**340**	**302**	**437**
Huishoudens met een bijstandsuitkering (% van totaal) 2022	**4,1%**	**3,5%**	**5,0%**

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Kengetal	Ooststellingwerf	Weststellingwerf	Nederland
Inwoners met loonkostensubsidie (% van inwoners met bijstand)	**15,0% (2021) 16,1% (2022)**	**16,1% (2021)**	**6,2% (2021) 6,6% (2022)**
Inwoners met part-time werk (% van inwoners met bijstand)	**8,8% (2021) 8,3% (2022)**	**9,2% (2021)**	**7,2% (2021) 7,3% (2022)**
Inwoners met re-integratievoorziening (% van inwoners met BUIG-uitkering)	**65%**	**87%**	**54%**

Bron: Divosa benchmark

Vergelijking kenmerken hoofdkostwinners

Hoofdkostwinners op 1 januari 2019	Ooststellingwerf	Weststellingwerf
Geslacht = man	49%	43%
Leeftijd > 40 jaar	69%	67%
Gemiddelde leeftijd	47 jaar	46 jaar
Langer dan 5 jaar bijstand	37%	38%
Gemiddelde duur bijstand	5,3 jaar	5,7 jaar

Laatst geregistreerde trede op de participatieladder

Bron: Back-office OWO, bewerking door Parma Groep

Vergelijking resultaten

Resultaten op 1 november 2022	Ooststellingwerf	Weststellingwerf
uitgestroomd uit de uitkering	46%	50%
uitgestroomd naar werk	15%	19%
gemiddelde leeftijd bij uitstroom naar werk	42 jaar	42 jaar
gemiddelde duur uitkering bij uitstroom naar werk	4,2 jaar	3,7 jaar
gemiddelde duur uitkering als niet uitgestroomd op 1-11-2022	9,5 jaar	10,7 jaar

Bron: Back-office OWO, bewerking door Parma Groep